

AFGØRELSE
(Varmeforsyning)

energi
KLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15
1360 København K

Tlf 33 95 57 85
Fax 33 95 57 99

www.ekn.dk
ekn@ekn.dk

KLAGE FRA Give Kommune af 29. april 2004 over
AFGØRELSE FRA Energistyrelsens afgørelse af 2. april 2004
OM Dispensation fra forudsætningskrivelse til opførelse af
biomassefyret kedelanlæg. Genoptagelse af j.nr. 21-255
afgjort af nævnet den 15. februar 2005

27. april 2006
J.nr.: 21-471
Eksp.nr.: 25493
BSO-EKN

NÆVNETS Fungerende nævnsformand professor, dr. polit. Chr.
SAMMEN- Hjort-Andersen,
SÆTNING Fungerende næstformand professor, dr.jur. Jens Fejø,
I SAGEN Professor, dr.scient.adm. Ole Jess Olsen,
Direktør, cand.oecon. Niels Jørgen Ravn Sørensen,
Direktør, cand.polyt. H.C. Mortensen

NÆVNETS Energistyrelsens afgørelse af 2. april 2004 ophæves, og
AFGØRELSE sagen hjemvises

Sagen er indbragt for Energiklagenævnet ved klage af 29. april 2004 fra Give Kommune over Energistyrelsens afgørelse af 2. april 2004. Styrelsen havde givet afslag på kommunens ansøgning om dispensation fra forudsætningskrivelsens bestemmelser om brændselsvalg. Kommunen ønskede med dispensationen at kunne godkende et projektforslag til etablering af et biomassefyret kedelanlæg ved Give Energianlæg ApS, da det eksisterende turbinanlæg skal skrottes senest i løbet af 2006 på grund af ændrede miljøkrav.

Energiklagenævnet traf den 15. februar 2005 afgørelse i sagen. Nævnet bemærkede, at der tilkom kommunalbestyrelsen en betydelig skønsfrihed med henblik på at vælge f.eks. at etablere en biomassefyret varmecentral, der ville nedbringe CO₂-belastningen og dermed var i overensstemmelse med varmforsyningslovens formål om miljøvenlig energianvendelse, jf. § 1, stk. 1, og § 9, stk. 1. Sidstnævnte bestemmelse gav ikke naturgas nogen fortrinsret frem for anvendelse af ”miljøvenlig brændsel”.

Videre bemærkede nævnet, at Energistyrelsens afgørelse blevet begrundet med en generel fastholdelse af forudsætningsskrivelsens punkt 3.1. samt punkt 3.3.2. Energistyrelsens afgørelse havde således ikke taget stilling til, at biomasse er et miljøvenligt brændsel, der nedsætter CO₂ udledningen, eller at dette synes at spare hver varmemeforbruger for ca. 2300 kr. om året. Energistyrelsens afgørelse tog heller ikke stilling til, at installeringen af en gasmotor måtte anses som økonomisk uoverkommelig.

Nævnet ophævede Energistyrelsens afgørelse, idet nævnet bl.a. lagde vægt på, at den generelle forudsætningsskrivelse af 13. september 1990 måtte anses for bortfaldet pr. 1. april 2004, hvor den nye § 3, stk. 2, i varmforsyningsloven trådte i kraft. I øvrigt bemærkede nævnet, at nævnet ved tidligere afgørelser havde konstateret, at forudsætningsskrivelserne fremtrådte som tjenestebefalinger, og ikke var kundgjort efter reglerne for bindende retsfor skrifter, og nævnet havde derfor fundet, at ”kommunerne ikke kan håndhæve forudsætningsskrivelsen over for forsyningsselskaberne på samme måde, som hvis de samme regler fulgte af bestemmelser, der havde været kundgjort”.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 2 af 28

Energiklagenævnet tog således ikke stilling til om Energistyrelsen henholdsvis Energiklagenævnet kunne og burde dispensere fra Energistyrelsens retsfor skrifter.

Energiklagenævnet har 21. december 2005 truffet afgørelse i j.nr. 21-337 og j.nr. 21-338, hvorved nævnet har ændret sin praksis f.s.v.a. den retlige status og betydning af den generelle forudsætningsskrivelse af 13. september 1990. Nævnet fandt, at forudsætningsskrivelserne var retlige bindende, idet de ikke overskred grænsen for, hvad en minister gyldigt kan meddele i cirkulæreform.

Ved afgørelse af 9. februar 2006 (j.nr. 21-471) meddelte Energiklagenævnet parterne, at nærværende sag blev genoptaget, således at nævnet kan overveje, om og i givet fald hvilken betydning nævnets ændrede praksis vedrørende den generelle forudsætningsskrivelse bør få for sagens udfald.

Den påklagede afgørelse

Fra Energistyrelsens afgørelse af 2. april 2004 citeres:

”[...]

Energistyrelsen modtog den 6. februar 2004 ”projektfor slag for biomassefyret kedelanlæg ved Give Energianlæg ApS”. Herefter modtog styrelsen, den 3. marts 2004 Kommunens ansøgning om dispensation fra den generelle forudsætningsskrivelse.

Energistyrelsen har på baggrund af en gennemgang af sagen truffet afgørelse om dispensation fra forudsætningsskrivelsens produktions- og brændselskrav.

- **Styrelsen kan derfor meddele, at dispensationsansøgningen ikke kan efterkommes.**

Energistyrelsen skal i sin begrundelse for afslaget anføre følgende:

Sagens faktiske forhold

Som sagen er forelagt styrelsen, er ovennævnte projektforslag principgodkendt af Give Kommune den 28. januar 2004. Projektet omhandler etableringen af et biomassefyret kedelanlæg, hovedsagligt med flis som brændsel (60 pct.), i samdrift med det eksisterende produktionsanlæg. Af faktiske oplysninger er endvidere anført følgende:

- Større fleksibilitet og heraf afledet øget driftssikkerhed.
- Bedre selskabsøkonomi ved produktion i lavlastperioder.
- CO₂-reduktion.
- Besparelse på ca. 2300 kr. pr. forbruger.
- Samfundsøkonomisk meromkostninger i 20 år, ca. 13 mio. kr.

Det eksisterende forsyningsområde er et fjernvarmeområde baseret på naturgas kraft-varme. Der er oplyst, at området allerede i 1987 var overgået til naturgasforsynet kraft-varme, hvor Give Kommune ikke har modtaget en specifik forudsætningsskrivelse. Styrelsen vurdering er derfor alene truffet på baggrund af den generelle forudsætningsskrivelse.

Regelgrundlaget

Med hjemmel i varmforsyningslovens §§ 3 og 9 udstedte Energiministeriet, den 13. september 1990 til samtlige kommunalbestyrelser, den generelle forudsætningsskrivelse for samproduktion og brændselsvalg i fjernvarmeverker. Forudsætningsskrivelsen finder anvendelse i sin helhed, eftersom Give Kommune ikke har modtaget en specifik forudsætningsskrivelse.

Af den generelle forudsætningsskrivelses punkt 3.1., for brændselsvalg og samproduktion i fjernvarmeverker, fremgår det med hensyn til brændselsvalg og produktionsform;

- at anlæg der er beliggende i eller i nærheden af naturgasfyrede områder, skal forsynes med naturgas.

Undtaget for brændselsvalget er alene brændsler til spids- og reservelastforsyning. Kommunalbestyrelsen skal i godkendelsen af brændsel i spids- og reservelastcentraler fastlægge omfanget at en

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 3 af 28

forsyning og brændselsanvendelsen. Ved spids- og reservelastforsyning forstås den forsyning, der ikke kan dækkes af grundlastenheden.

Det fremgår af forudsætningsskrivelsens punkt 3.3.2., at de centrale kraft-varme-værker normalt dimensioneres til en dækningsgrad på 90 % af den samlede varmeproduktion. De resterende 10 % vil derfor kunne dækkes af spids- og reservelastcentralerne.

Energistyrelsens vurdering

Den generelle forudsætningsskrivelse punkt 5., giver Energistyrelsen mulighed for i særlige tilfælde at dispensere fra forudsætningsskrivelsens betingelser. Energistyrelsen skal hertil anføre, at projektets foreslående mængdeanvendelse af biomasse afviger væsentligt fra de generelle forudsætninger, hvorfor styrelsen giver afslag på dispensationsansøgningen.

Som anført er det muligt at anvende biomasse i spids- og reservelastcentraler inden for de i forudsætningsskrivelsens fastlagte rammer, samt at anvende naturgas til ren varmeproduktion.”

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 4 af 28

Klagen til Energiklagenævnet

Fra Give kommunes klage af 29. april 2004 citeres:

”Under henvisning til dispensationsansøgning fra Give Kommune af den 3. marts 2004 og afslag fra Energistyrelsen af den 2. april 2004 vedrørende projektforslag om biomassefyret kedelanlæg ved Give Energianlæg ApS, påklages dette afslag hermed.

[...]

Begrundelsen for denne påklage er følgende:

Som et af de første steder i Danmark blev der i Give i 1987 investeret i et naturgasfyret kraftvarmeproducerende anlæg, og situationen er nu den, at det eksisterende turbinanlæg skal skrottes senest i løbet af 2006 på grund af ændrede miljøkrav. En eventuel ombygning af turbinen er teknisk meget vanskelig og økonomisk urealistisk.

Derfor er muligheden, at turbinens varmeproduktion flyttes til eksisterende kedelanlæg. Det er som bekendt dyrt at fremstille varme på naturgasfyrede kedler, hvorfor ændringen vil medføre en væsentlig dårligere selskabs- og brugerøkonomi.

Miljømæssigt er biomassefyring CO₂-neutralt. Ved den aktuelle varme spares miljøet for en CO₂ belastning på ca. 5.00 tons pr. år. (ca. 88.000 GJ biomasse-varme* 57 kg CO₂/GJ).

Investeringen i en biomassefyret kedelcentral er estimeret til 23. mio. kr.

Det kan oplyses, at type og størrelsen af turbinen, der står foran skrotning, ikke længere anvendes til el/varmeproduktion. I stedet anvendes gasmotorer. Dette er dog intet alternativ, da tilskudssystemet ved overgang til det åbne el-marked ikke omfatter nye motoranlæg, hvilket derfor udelukker en sådan investering af økonomiske årsager.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

For en god orden skyld resumeres herved sagsforløbet for behandling af projektforslaget:

Side 5 af 28

- Energistyrelsen modtog projektforslag den 6. februar 2004, og jf. bekendtgørelse nr. 582 skal Energistyrelsen inden 2 uger herefter meddele, om projektet evt. kræver Energistyrelsens forudgående samtykke.
- Energistyrelsen reagerer første gang ved mail af den 26. februar 2004, ca. 3 uger senere, og meddelte, at der yderligere ønskes fremsendt en specifik dispensationsansøgning selvom det fyldestgørende projektforslag indeholder samtlige tekniske og økonomiske oplysninger til bedømmelse af sagen. Vi hører gerne, om denne fremgangsmåde er i overensstemmelse med projektbekendtgørelse nr. 582.”

Energistyrelsens bemærkninger til klagen

Ved brev af 16. november 2004 anførte Energistyrelsen, at styrelsens adgang til i særlige tilfælde at meddele dispensation fra forudsætningskrivelserne ikke reguleres af bekendtgørelse nr. 582, men af punkt 5. i Energiministeriets generelle forudsætningskrivelse af 13. september 1990, ”Generelle forudsætninger for brændselsvalg og samproduktion i fjernvarmeverker m.v.”. Styrelsen bemærkede, at der ikke var fastsat frister i tilknytning til anvendelse af dispensationsbestemmelsen i forudsætningskrivelsen.

Yderligere bemærkninger i sagen

Ved brev af 14. januar 2005 redegjorde Dansk Fjernvarmes Projektselskab på vegne af Give Fjernvarme kort for ejerforholdet omkring produktionsanlæggene i Give, samt fastholdt ansøgningen om tilladelse til etablering af biomassefyret kedelanlæg.

Nye bemærkninger fra Parterne i forbindelse med sagens genoptagelse

Energiklagenævnet har ved brev af 10. februar 2006 forespurgt parterne om i hvilket omfang de har indrettet sig efter nævnets afgørelse af 15. februar 2005 (EKN j.nr. 21-255).

Give kommune anførte i brev af 8. marts 2006, at der ikke var ændret i Give Byråds beslutning af 30. marts 2005, hvorved den tidligere principgodkendelse af projektet for et biomassefyret kedelanlæg ved Give energianlæg stadfæstedes.

Give Energianlæg fremkom med følgende bemærkninger i brev af 8. marts 2006:

”[...]

- GEA[Give Energianlæg] opretholder ansøgningen om tilladelse til etablering af et flisfyret kedelanlæg.
- Den 28.01.2004 principgodkendte Give Kommunes byråd det flisfyrede kedelanlæg.
- Ved afgørelse af den 15.02.2005 godkendte Energiklagenævnet det flisfyrede kedelanlæg.
- Den 30.03.2005 stadfæstede Give Kommunes byråd deres tidligere beslutning af den 28.01.2004 om tilladelse til etablering af et flisfyret kedelanlæg.
- GEA finder det helt uforståeligt, at en byrådsafgørelse af den 28.01.2004 ikke står ved magt, når Energiklagenævnet yderligere godkender denne beslutning ved at ophæve Energistyrelsens afgørelse af den 02.04.2004.
- Selskabs- og brugerøkonomien ved etablering af et flisfyret kedelanlæg er i mellemtiden forbedret markant for varmemeforbrugeren i Give på grund af naturgassens voldsomme og vedvarende prisstigninger. Den økonomiske fordel for varmemeforbrugeren i Give er øget fra ca. 2.500kr./husstand pr. år primo 2004 til ca. 4.500kr./husstand pr. år primo 2006. Varmeforbrugers tab øges for hver dag sagen trækker ud.
- CO₂-mæssigt er der uændret tale om, at miljøet spares for udledning af ca. 180.000 ton CO₂ i planperioden på 20 år, når fortrængt el-produktion hos Give Energianlæg – på grund af etablering af et flisværket – fremstilles på vind-/vandkraft.
- For en god ordens skyld erindres om, at der uændret vil blive brugt naturgas til motordrift i de el-mæssige spidslasttimer og højlasttimer
- GEA henviser i øvrigt til samtlige tidligere fremsendte materiale til Energiklagenævnet.

[...]”

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 6 af 28

Ved e-post af 17. marts 2006 meddelte DONG, at selskabet ikke havde disponeret i henhold til Energiklagenævnets afgørelse af 15. februar 2005.

Energiklagenævnets praksis

Fra Energiklagenævnets afgørelser af 21. december 2005 (21-337 og 21-338) citeres:

”Forudsætningsskrivelsernes retlige status

Der er utvivlsomt, at den generelle forudsætningsskrivelse formelt fremtræder som en tjenestebefaling, men derimod må det anses for at være forbundet med større usikkerhed, om skrivelsen også reelt har karakter af en tjenestebefaling, idet den - som nævnet tidligere har fundet - må siges at være af væsentlig betydning for privates retsstilling.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 7 af 28

Skillelinjen mellem tjenestebefalinger og bekendtgørelser er hverken efter praksis eller teorien klar, ligesom det er nævnets opfattelse, at retssikkerhedsmæssige hensyn med rette har bevirket, at bekendtgørelsesformen navnlig i senere tid foretrækkes og findes at være den rette offentliggørelsesform for flere og flere forskrifter - også selvom normeringen af borgernes retsstilling kun er af indirekte karakter.

Efter genoptagelse af sagen og parternes skriftlige og mundtlige indlæg, har sagen være genstand for en fornyet vurdering i nævnet.

Nævnet lægger herefter vægt på, at det ved vurderingen af, om den generelle forudsætningsskrivelse har karakter af en tjenestebefaling eller en bekendtgørelse, må tages udgangspunkt i den pågældende hjemmelsbestemmelse. En gennemgang af forarbejder, jf. ovenfor, viser, at lovgiver ved formuleringen af § 3 var meget opmærksom, dels på at forudsætningsskrivelserne/varmeplandirektiverne - i modsætning til planlægningen på kommunalt plan - ikke ville få umiddelbar virkning for borgerne, dels at forudsætningerne (varmeplandirektiverne) nævnt i § 3 var forskrifter af en anden karakter end de almindelige bekendtgørelsesregler, der var hjemmel til at udstede i f.eks. den dagældende § 9. Det har således både ved tilblivelsen af vmfl-79 og ved lovændringen i 1990 været forudsat, at ministeren meddelte de omhandlede forudsætninger i form af generelle tjenestebefalinger.

Indholdet af den generelle forudsætningsskrivelse kan dog give anledning til tvivl med hensyn til, om den fastlægger borgernes

retsstilling direkte, idet det fremgår af skrivelsens punkt 3.1, at de under punkt 2 nævnte anlæg "er forpligtet" til at følge nærmere beskrevne retningslinier ved valg af energiform og produktionsform. Ud fra en almindelig sproglig fortolkning synes borgernes retsstilling hermed at være blevet reguleret ved skrivelsen, ligesom det samme kunne hævdes at være tilfældet ud fra en rent sproglig fortolkning af forarbejderne til lov nr. 213 af 29. marts 1995, jf. afsnit a) ovenfor, hvor det er anført, at forbrugerne er forpligtet i medfør af forudsætningskrivelserne.

Det er dog nævnets opfattelse, at det lovgivningsmæssige udgangspunkt må tillægges betydelig vægt ved vurderingen af, om den generelle forudsætningskrivelse om brændselsvalg fra 1990 indholdsmæssigt kan anses for en tjenestebefaling. Det netop nævnte om forudsætningskrivelsens indhold og dens adressat må derfor alene læses som en beskrivelse af den refleksvirkning, som forudsætningskrivelsen forventes at få ved afgørelser efter varmforsyningslovens § 4. Herved har nævnet også lagt vægt på, at forudsætningskrivelsen som udgangspunkt kun er rettet til kommunalbestyrelserne, og at forudsætningskrivelsens indhold i øvrigt retter sig til kommunalbestyrelserne.

På denne baggrund - og henset til ovennævnte praksis - finder nævnet herefter, at forudsætningskrivelsen ikke har overskredet grænsen for, hvad ministeren gyldigt kan meddele i cirkulæreform, når henses til at forudsætningskrivelsen er fra 1990. Nævnet har således med tilfredshed konstateret, at ministerens forudsætninger i fremtiden vil blive udstedt i bekendtgørelsesform.

Nævnet finder derfor, at Tønder Kommune i sin sagsbehandling er forpligtet til at følge den generelle forudsætningskrivelse om brændselsvalg og samproduktion i fjernvarmeværker, selvom forudsætningskrivelsen ikke er blevet bekendtgjort i Lovtidende.
[...]"

Lovgivning mm

a) Varmeforsyningsloven

Den første varmforsyningslov blev indført med lov nr. 258 af 8. juni 1979, som trådte i kraft 1. januar 1980. Formålet med loven var snarest muligt at reducere energiforsyningens afhængighed af olie samt at bremse væksten i energiforbruget.

27. april 2006

J.nr.: 21-471
Eksp.nr.: 25493
BSO-EKN

Side 8 af 28

Loven indeholdt overordnet set regler om to forhold. For det første varmforsyningsplanlægningen, herunder regler om etablering af varmforsyningsanlæg (kapitel 2-5), og for det andet regler om fastsættelse af priser for varme (kapitel 6). I relation til varmforsyningsplanlægningen var i de almindelige bemærkninger til lovforslaget anført følgende (L 206/1979, Folketingstidende 1978-79, Tillæg A, sp. 3430):

"I overensstemmelse med den ændrede byrde- og opgavefordeling mellem stat, amtskommuner og kommuner, der er gennemført i 70'erne har det været et hovedprincip ved udfærdigelsen af lovforslaget, at de tre administrative niveauer inddrages ved gennemførelsen af en fremtidig varmforsyningsplanlægning" (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

I overensstemmelse hermed fremgik følgende af lovens §§ 3-8:

§ 3. Handelsministeren sørger for, at der i samarbejde med kommunalbestyrelser og amtsråd udføres en landsdækkende varmforsyningsplanlægning. Handelsministeren kan efter forhandling med de ministre, hvis sagsområde særligt berøres, bestemme, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for den regionale og kommunale varmforsyningsplanlægning.

Side 9 af 28

§ 4. Kommunalbestyrelsen skal foranledige en kortlægning af det eksisterende varmebehov, de anvendte opvarmningsmetoder samt de energimængder, herunder overskudsvarme, som anvendes eller vil kunne anvendes i varmforsyningen, og tilvejebringe et skøn over det fremtidige varmebehov og de fremtidige varmforsyningsmuligheder i kommunen...

§ 5. På et grundlag, der er tilvejebragt i medfør af §§ 3 og 4, udarbejder amtsrådet efter forhandling med kommunalbestyrelserne og selskaber, der leverer ledningsbunden energi, en plan for den fremtidige varmforsyning inden for amtskommunen.

Stk. 2. Planen skal indeholde retningslinier for:

- 1) I hvilke områder nærmere angivne varmforsyningsmetoder fremtidigt skal tillægges en prioriteret anvendelse [.....]

[.....]

§ 6. Handelsministeren godkender den regionale plan. Eventuelle ændringer i planen skal forhandles med de berørte regionale og lokale myndigheder.

§ 7. Når den regionale varmforsyningsplan er godkendt, skal kommunalbestyrelsen efter forhandling med selskaber, der leverer ledningsbunden energi, udarbejde en varmforsyningsplan for kommunen [.....]

Stk. 2. En kommunal varmforsyningsplan må ikke stride mod den regionale varmforsyningsplan eller beslutninger efter § 3.

§ 8. Amdrådene påser, at den kommunale varmforsyningsplan er i overensstemmelse med den regionale varmforsyningsplanlægning" (understreget her).

I § 9 blev ministeren bemyndiget til at fastsætte "regler", jf. stk. 1, der havde følgende ordlyd:

"Handelsministeren kan efter forhandling med de kommunale organisationer samt organisationer for selskaber, der leverer ledningsbunden energi, fastsætte regler for kortlægningens og planlægningens udførelse, herunder fastsætte tidsfrister for deres udarbejdelse samt for planernes offentliggørelse".

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

I forarbejderne var der i de almindelige bemærkninger om den tredelte varmforsyningsplanlægning (statslige, amtslige og kommunale) bl.a. anført følgende, jf. sp. 3431-3432:

Side 10 af 28

"Handelsministeren har ansvaret for den landsdækkende varmforsyningsplanlægning og for, at planlægningen løbende tilpasses regeringens overordnede energipolitik.

[.....] Til at sikre varetagelsen af den landsdækkende varmforsyningsplanlægning har handelsministeren hjemmel til at fastsætte, hvilke forudsætninger (varmeplandirektiver) der skal lægges til grund for den regionale og lokale planlægning.

[.....] ...

På grundlag af kortlægningen og de kommunale oplæg udarbejder amtsrådene regionale varmforsyningsplaner. Disse planer skal være en regionalisering af de overordnede energipolitiske mål og være den ramme, inden for hvilken de enkelte kommunalbestyrelser kan udarbejde kommunale varmforsyningsplaner. Planerne godkendes af handelsministeren.

De kommunale varmforsyningsplaner skal forelægges amtsrådene, der påser, at planerne er i overensstemmelse med den regionale plan. Eventuelle uenigheder skal indbringes for handelsministeren.

De kommunale varmforsyningsplaner får retsvirkning i relation til varmemeforbrugerne og danner grundlag for udarbejdelse af projekter for kollektive varmforsyningsanlæg" (understreget her).

I overensstemmelse hermed var i forarbejderne til lovens § 3 anført følgende, jf. sp. 3439-3440:

"Efter forslaget skal de regionale og lokale myndigheder forestå gennemførelse af den egentlige detaljerede planlægning, men den foreslåede bestemmelse giver hjemmel til, at handelsministeren, som led i den landsdækkende varmforsyningsplanlægning kan fastlægge nærmere forudsætninger - varmeplandirektiver - som de regionale og lokale myndigheder skal lægge til grund i varmforsyningsplanlægningen. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng

med forslaget § 6, hvor det foreslås, at de regionale varmforsyningsplaner godkendes af handelsministeren.

De bindinger, som fastlægges i varmeplandirektiver, kan både være af energimæssig og af økonomisk karakter og må forudses fastlagt på baggrund af den generelle energipolitik.

Varmeplandirektiver kan eksempelvis generelt angive, hvilke målsætninger der (regionalt eller lokalt) skal tilstræbes opfyldt samt hvilke energiformer og opvarmningsmetoder, der skal tillægges en prioriteret anvendelse.

Et varmeplandirektiv kan endvidere, specielt i overgangsfasen, fastslå i hvilke geografiske områder, der skal planlægges varmforsyning baseret på naturgas eller overskudsvarme fra kraftværker m.v...." (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Af forarbejderne fremgik videre, at varmeplandirektiverne udstedt i henhold til § 3 var et af de elementer, som kommunalbestyrelsen og amtsrådene skulle lægge til grund for deres planlægning, jf. spalte 3440. Særligt om regionsplaner fremgik af de specielle bemærkninger til § 5, stk. 2, følgende, jf. spalte 3443-3444:

"Der anvendes udtrykket "retningslinier" som en tilkendegivelse af, at den regionale varmforsyningsplan i store træk skal angive rammerne for den mere detaljerede planlægning på kommunalt plan. Planene vil således ikke umiddelbart blive bindende for borgerne, men alene for amtsrådene og kommunalbestyrelserne.

Udarbejdelsen af planen sker med udgangspunkt i de statslige direktiver, kortlægningen og oversigterne samt de kommunale oplæg" (understreget her).

I relation til de kommunale varmeplaner fremgik følgende af forarbejderne til § 7, jf. sp. 3445:

"Det foreslås, at kommunalbestyrelserne inden for rammerne af varmeplandirektiver og godkendte regionale varmforsyningsplaner udarbejder planer for tilrettelæggelse af varmforsyningen".

Og af de specielle bemærkninger til § 8 fremgik følgende, jf. sp. 3447:

"De kommunale varmforsyningsplaner udgør bindeledet mellem på den ene side den regionale varmforsyningsplan og på den anden side de for borgerne bindende retsfor skrifter samt kommunernes egen anlægsvirksomhed" (understreget her).

Af forarbejderne til § 9, stk. 1, fremgik videre, jf. sp. 3447-3448:

"Disse regler vil ikke være varmeplandirektiver, som omhandlet i § 3, men forskrifter om tilrettelæggelsen og udførelsen af kortlægnings- og planlægningsarbejdet. [...] Desuden er det vigtigt for koordineringen af varmforsyningsplanlægningen, at handelsministeren fastsætter tidsfrister for de forskellige faser i planlægning-

gen. [.....] Handelsministeren kan videre fastsætte regler om høringer og indsigelsesfrister. [.....] Endelig kan handelsministeren fastsætte nærmere regler om planernes offentliggørelse. [.....] Da varmforsyningsplanlægningen og den hermed forbundne omlægning af opvarmningsmetoderne kan komme til at berøre en omfattende kreds af grundejere og brugere, vil det være naturligt at tilstræbe en offentlighed i planlægningen, som kendes fra anden sektorplanlægning, f.eks. spildevandsplanlægningen.

I varmeplanudvalgets 2. delbetænkning om "Organisation og styring af varmforsyningsplanlægningen" anbefales, at der udarbejdes regler, som sikrer, at offentligheden inddrages bl.a. for så tidligt som muligt at forberede brugerne på omlægningen og herigennem medvirke til at undgå investeringer i varmforsyningsanlæg, som inden for en kort årrække vil blive unyttige" (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Ved lov nr. 382 af 13. juni 1990 blev der udstedt en ny varmforsyningslov. Formålet med denne lov var at forenkle og decentralisere den gældende procedure- og kompetenceordning i varmforsyningsplanlægningen. Baggrunden var navnlig, at den hidtidige planregulering så at sige havde opfyldt sit formål, og at en videreførelse af det hidtidige plansystem på den baggrund forekom unødvendigt belastende og tung i forhold til de fremtidige opgaver. Den tidligere gældende varmforsyningslovs planbestemmelser i kapitel 2 og 3, dvs. §§ 4-10 og 12, blev derfor ophævet. Planprocedurens ophævelse indebar, at der ikke længere krævedes forudgående vedtagelse af særskilte planer eller plan-tillæg som betingelse for kommunalbestyrelsens godkendelse af et nyt varmforsyningsprojekt. Kommunens planmæssige vurdering og stillingtagen ville i stedet finde sted umiddelbart i tilknytning til selve behandlingen og godkendelsen af projektforslaget. Den samlede kommunale myndighedsbehandling ville således foregå under én procedure, der omfattede begge de funktioner, der tidligere blev varetaget under to forskellige procedurer. Det fremgik i øvrigt af forarbejderne, at kommunernes opgaver i de kommende år navnlig ville være rettet mod at fremme overgangen til decentral kraftvarme i den lokale fjernvarmeforsyning, jf. Folketingstidende, Tillæg A, 1989-90, sp. 1589.

Side 12 af 28

Om forholdet mellem den statslige styring og den kommunale planlægning/-projektgodkendelse var anført følgende i forarbejderne, sp. 1591-1595:

"Efter lovforslaget vil kommunerne i fremtiden som hovedregel selv indenfor generelle retningslinier kunne planlægge og træffe beslutning om nye projekter uden forelæggelse for amtskommunale eller statslige myndigheder. [.....]

Afviklingen af planerne vil ske gradvis, fortrinsvis ved udstedelse af generelle retningslinier. Det er bl.a. hensigten, at den forestående planlægning for decentral kraftvarme skal ske efter generelle bestemmelser, der vil erstatte de konkrete retningslinier for fjernvarmeforsyningen, som måtte findes i de regionale varmforsyningsplaner.

Indholdet af de kommunale varmforsyningsplaner, herunder kommunale delplaner, vil efter lovforslaget, kunne ændres af kommunalbestyrelsen ved godkendelse af nye projekter, medmindre det pågældende projekt strider mod godkendte regionale varmforsyningsplaner eller forudsætninger efter § 3.

[.....]

4. Nyordningen for varmforsyningsplanlægningen berører i princippet ikke planlægningens formål eller indhold. De gældende planlægningsprioriteringer og - kriterier vil derfor fortsat forpligte kommunerne sammen med nye retningslinier, som måtte blive udstedt. Kommunerne skal som hidtil vurdere nye varmforsyningsprojekter ud fra samfundsøkonomiske hensyn, ligesom de kommunale beslutninger skal respektere den nærmere fastlæggelse af de samfundsmæssige målsætninger, som finder udtryk i Energiministeriets angivelse af planlægningspriser, og prioriteringer med hensyn til brændsels- eller teknologivalg.

[.....]

5. Lovforslaget vil i et vist omfang ændre de centrale energimyndigheders rolle i varmforsyningsplanlægningen, da hovedvægten i opgavevaretagelsen vil forskydes fra behandlingen af konkrete planer m.v. til mere generelle initiativer.

Den direkte statslige deltagelse i den konkrete planlægningsproces vil således i det væsentlige bortfalde som følge af planbestemmelsernes ophævelse. Behovet for at formidle de overordnede energipolitiske målsætninger og prioriteringer til kommunerne på anden måde vil i stedet blive varetaget gennem energiministerens udstedelse af retningslinier, som vil danne rammer for den kommunale myndighedsudøvelse i varmforsyningsplanlægningen. Beføjelsen hertil findes i forslaget § 3, stk. 2, som svarer til den gældende lovs § 3.

Bestemmelsen har hidtil i det væsentlige været anvendt som hjemmel for Energiministeriets fastlæggelse af de konkrete forudsætninger, der har skullet lægges til grund ved udarbejdelsen af de regionale varmforsyningsplaner.

De af energiministeren angivne forudsætninger vil i almindelighed være landsdækkende, i lighed med de tidligere forudsætninger om stop for kulanvendelse i fjernvarmeproduktion, elopvarmningsforbud samt den praksis, der har været fuldt med hensyn til planlægningspriser m.v. Det vil herigennem være muligt at fastsætte forudsætninger, der fastlægger rammerne for kommunalbestyrelsens godkendelse af et projekt, for eksempel om brændselsvalg i fjernvarmforsyningen og afgrænsningen mellem områder udlagt til naturgas og fjernvarme m.v.

[.....]

Endvidere foreslås det i § 4, at der gives ministeren beføjelse til direkte at godkende et projekt. Denne godkendelsesadgang tager sigte på særligt afgørende projekter og forudsættes kun anvendt i sjældne undtagelsestilfælde" (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 13 af 28

Bestemmelserne i §§ 3 og 4 havde følgende ordlyd:

§ 3. Det påhviler kommunalbestyrelsen i samarbejde med forsyningsselskaber og andre berørte parter at udføre en planlægning for varmforsyningen i kommunen.

Stk. 2. Energiministeren kan bestemme, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for den kommunale varmforsyningsplanlægning, herunder for afgørelser efter dette kapitel.

Stk. 3. Energiministeren skal over for Folketingets Enerkipolitiske Udvalg redegøre for mere betydende foranstaltninger, som påtænkes gennemført i medfør af loven.

§ 4. Kommunalbestyrelsen godkender projekter for etablering af nye kollektive varmforsyningsanlæg eller udførelsen af større ændringer i eksisterende anlæg.

Stk. 2. Energiministeren kan bestemme, at godkendelse i henhold til stk. 1 i særlige tilfælde meddeles af energiministeren eller forudsætter energiministerens samtykke.

[.....]" (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 14 af 28

Endvidere havde §§ 5 og 9 følgende ordlyd:

§ 5. Energiministeren kan efter forhandling med de kommunale organisationer fastsætte regler om planlægningen efter § 3, stk. 1, og behandlingen af sager efter § 4.

[.....]

§ 9. For eksisterende produktionsanlæg gælder, at de på et af energiministeren fastsat tidspunkt, jf. dog stk. 2, skal overgå til kraftvarmforsyning, anvendelse af naturgas eller lignende miljøvenligt brændsel i overensstemmelse med de forudsætninger, der meddeles af energiministeren efter § 3, stk. 2.

Stk. 2. Projekter til gennemførelse af bestemmelsen i stk. 1 skal være godkendt senest den 1. januar 1996."

I forarbejderne til § 3, stk. 2, var i overensstemmelse med de almindelige bemærkninger anført følgende, jf. sp. 1599-1600:

"Bestemmelsen giver energiministeren bemyndigelse til at udstede nærmere angivne retningslinier for kommunens planlægning, herunder forudsætninger, som skal lægges til grund ved den projektbehandling, som kommunalbestyrelsen foretager i forbindelse med den fremtidige varmforsyning for kommunen. Bestemmelsen svarer til indholdet i den gældende lovs § 3.

Bestemmelsen giver hjemmel til at sikre, at varmeplanlægningens målsætninger med hensyn til samfundsøkonomi, forsyningssikkerhed, miljøbeskyttelse og teknologifremme stadig bliver grundlaget for kommunalbestyrelsens behandling af varmforsyningsprojekter.

Som nærmere omtalt i de almindelige bemærkninger afsnit 5 kan de af energiministeren udmeldte forudsætninger være enten landsdækkende eller begrænset til at gælde nærmere anførte geografiske områder. Forudsætningerne kan eksempelvis fastlægge rammer og kriterier for f.eks. brændselsvalg eller områdeafgrænsning mellem flere forsyningsformer, jf. de almindelige bemærkninger" (understreget her).

Af forarbejderne til § 4, stk. 2, fremgik følgende, jf. sp. 1601:

"Bestemmelsen skal sikre de centrale myndigheder en mulighed for i særlige tilfælde at indgå direkte i den konkrete varmforsyningsplanlægning.

Enkelte varmforsyningsprojekter kan have en så omfattende eller usædvanlig karakter, at de ikke lader sig regulere gennem generelle retningslinier. I sådanne tilfælde vil det være hensigtsmæssigt, at de centrale energimyndigheder orienteres om en påbegyndt projektbehandling, således at der gives de centrale myndigheder mulighed for at indgå i den videre konkrete projektbehandling, eventuelt ved at give konkrete forudsætninger for kommunalbestyrelsens godkendelse af projektet, jf. herved § 3, stk. 2.

Med henblik på særligt afgørende projekter foreslås det endvidere i § 4, stk. 2, at energiministeren skal kunne bestemme, at projektdokumentationen meddeles af ministeren " (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 15 af 28

Vedrørende bemyndigelsen i § 5 fremgik, at den var en videreførelse af bemyndigelserne i den tidligere lovs §§ 10 og 15 om at fastsætte nærmere regler for sagsbehandlingen, hvilket var sket i den såkaldte projektbekendtgørelse (nr. 45 af 23. februar 1982). Bemyndigelsen i vmfl-79 § 9 blev ikke direkte videreført.

I øvrigt fremgik følgende af forarbejderne til § 9:

"Det vil påhvile kommunalbestyrelsen i forhold til det enkelte forsyningssselskab at udmønte de generelle påbud i lovbestemmelsen på den måde, som det nærmere er fastlagt i de af energiministeren udstedte forudsætninger," jf. Folketingstidende, Tillæg B, 1989-90, sp. 946-948 (understreget her).

På baggrund af denne lovændring udsendte Energiministeren den 13. september 1990 to generelle forudsætningsskrivelser, som vil blive omtalt nærmere under afsnit c) nedenfor.

Ved lov nr. 213 af 29. marts 1995 blev Gas- og Varmeprisudvalgets kompetence ændret, således at også forbrugere med et årligt aftag på over 300.000 m³ naturgas, der efter varmforsyningslovens bestemmelser var forpligtet til at anvende naturgas, som udgangspunkt fik mulighed for at klage til Gas- og Varmeprisudvalget over priser og leveringsvilkår på naturgas. Fra forarbej-

derne til lovforslaget skal følgende særligt fremhæves, jf. de almindelige bemærkninger til lovforslaget, jf. Folketingstidende, Tillæg A, 1994-95, side 1633:

"En række forbrugere er forpligtet til fortsat at anvende naturgas eller overgå til naturgasforsyning i medfør af Energiministeriets skrivelse af 13. september 1990 om generelle forudsætninger for brændselsvalg og samproduktion i fjernvarmeværker m.v. og Energiministeriets skrivelse af 13. september 1990 om forudsætninger for omlægning af eksisterende blokvarmecentraler og etablering af nye blokvarmecentraler over 0,25 MW. Desuden har Energiministeriet udsendt en række specifikke forudsætninger om anvendelse af naturgas" (understreget her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Dette var uddybet i de specielle bemærkninger, hvoraf følgende fremgik, jf. side 1635:

"Ifølge varmforsyningslovens § 9 og de forudsætninger om anvendelse af miljøvenlige brændsler og samproduktion af el og varme, som er fastsat i medfør af lovens § 3 og § 9, vil en række eksisterende og kommende forbrugere være forpligtet til fortsat at anvende naturgas som brændsel eller at overgå til at anvende naturgas som brændsel. Forpligtelsen forudsætter, at hovedformålet med energiproduktionen er opvarmning og varmtvandsforsyning af boliger, institutioner, virksomheder m.v." (understreget her).

Side 16 af 28

Ved lov nr. 205 af 29. marts 2004 blev varmforsyningslovens § 3, stk. 2, ændret, således at denne har følgende ordlyd:

"Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte regler eller træffe afgørelser om, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for den kommunale varmforsyningsplanlægning".

Af forarbejderne til bestemmelsen fremgik det, at det herved blev præciseret, at "*økonomi- og erhvervsministeren kan fastlægge forudsætninger for den kommunale varmforsyningsplanlægning i bekendtgørelsesform,*" jf. de almindelige bemærkninger. Af de specielle bemærkninger fremgik følgende:

"Efter varmforsyningslovens § 3, stk. 2, kan økonomi- og erhvervsministeren bestemme, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for den kommunale varmforsyningsplanlægning. Bestemmelsen har været anvendt til at udstede de generelle forudsætningsskrivelser, hvori ministeren pålægger kommunerne at sørge for, at de kollektive varmforsyningsanlæg anvender en bestemt produktionsform samt en bestemt slags brændsel. De generelle forudsætningsskrivelser offentliggøres ikke i Lovtidende, og det forekommer derfor - af retssikkerhedsmæssige hensyn - mest hensigtsmæssigt, at ministeren fremover udsteder sine retningslinier i bekendtgørelsesform i stedet for ved generelle forudsætningsskrivelser. Det foreslås derfor, at formuleringen i § 3, stk. 2, ændres med henblik på at præcisere, at ministeren i med-

før af loven kan fastsætte regler om, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for den kommunale varmforsyningsplanlægning. Det er ikke herudover hensigten at ændre i indholdet i bestemmelsen, som efter ændringen fortsat giver adgang til, at ministeren kan give konkrete forudsætninger for de kommunale beslutninger i varmeplanlægningen. En sådan forudsætning kan eksempelvis være, at flere kommuner anmodes om at udarbejde et projekt for naturgas- eller kraftvarmforsyning af kommunerne" (understreget her).

Endelig bør det nævnes, at der ved lov nr. 495 af 9. juni 2004 blev føjet følgende til varmforsyningslovens § 3, stk. 2:

"Ministeren kan samtidig hermed inddrage overordnede samfundsmæssige hensyn".

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

I forarbejderne er som baggrund for bestemmelsen angivet, at miljømæssige, selskabsmæssige og/eller samfundsøkonomiske forhold kan pege på varmforsyningsmæssige løsninger, der påvirker de statsfinansielle forhold i uønsket retning. Der er nævnt et nærmere eksempel herpå, og det er herom anført, at der til imødegåelse heraf "*i bekendtgørelsesform*" vil blive fastsat nærmere regler.

Side 17 af 28

b) Bekendtgørelser udstedt i medfør af varmforsyningsloven

Energiministeren udstedte den 17. maj 1983 bekendtgørelse nr. 187 om administration af kapitel 2 i lov om varmforsyning. Bekendtgørelsen blev udstedt i medfør af den dagældende varmforsyningslovs § 3 og § 9 "*samt efter forhandling med de kommunale organisationer og organisationer for selskaber, der leverer ledningsbunden energi*".

Af § 1, stk. 1 og 2, i bekendtgørelsen fremgik, at

§ 1. Energiministeren kan fastsætte varmforsyningsforudsætninger, som skal lægges til grund for den regionale og kommunale varmforsyningsplanlægning.

Stk. 2. Energiministeren kan endvidere fastsætte nærmere angivne varmforsyningsforudsætninger, herunder tidsfrister for den regionale og kommunale varmforsyningsplanlægning inden for et nærmere bestemt geografisk område [.....]"

Bekendtgørelsen bortfaldt i forbindelse med ikrafttrædelsen af varmforsyningsloven fra 1990.

Efter vedtagelsen af varmforsyningsloven for 1990 blev der udstedt en såkaldt projektbekendtgørelse (nu bekendtgørelse nr. 1295 af 13. december 2005), hvor det som fremgår af § 2, stk. 2, at "[d]e af miljø- og energiministeren i medfør af varmforsyningslovens § 3 fastsatte forudsætninger skal læg-

ges til grund for den kommunale varmforsyningsplanlægning og projektbehandling.

Endvidere fremgår det af § 11 i projektbekendtgørelsen, som var gældende på tidspunktet for tvistens opståen (bekendtgørelse nr. 582 af 22. juni 2000 med senere ændringer):

§ 11. Forinden kommunalbestyrelsen kan meddele godkendelse, skal kommunalbestyrelsen foretage en energimæssig, samfundsøkonomisk og miljømæssig vurdering af projektet. Vurderingen skal ske på baggrund af planlægningen, fastsatte forudsætninger og de af Energistyrelsen evt. fastlagte vilkår for samtykke og de efter § 8 modtagne bemærkninger.”

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

c) De generelle forudsætningsskrivelser

Energiministeren udsendte den 13. september 1990 to generelle forudsætningsskrivelser. Den ene omhandlede generelle forudsætninger for brændselsvalg og samproduktion i fjernvarmeværker m.v., medens den anden omhandlede forudsætninger for omlægning af eksisterende blokvarmecentraler og etablering af nye blokvarmecentraler over 0,25 MW. Denne sag angår kun den første forudsætningsskrivelse.

Side 18 af 28

Af denne forudsætningsskrivelse, som er adresseret til "samtlige kommunalbestyrelser" fremgår følgende:

1. Indledning

I medfør af varmforsyningslovens § 3 og § 9 fastsættes hermed generelle forudsætninger for omlægning af eksisterende fjernvarmeværker m.v. med henblik på at fremme udbygningen med decentrale kraftvarmeanlæg, og øge anvendelsen af miljøvenlige energikilder, herunder naturgas, halm, træflis eller andre bio-brændsler og kraftvarme.

Forudsætningerne finder tilsvarende anvendelse ved etablering af nye anlæg.

Forudsætningerne følger af den nye varmforsyningslov, der dels i sin formålsbestemmelse fremhæver hensynet til anvendelse af miljøvenlige energikilder og samproduktion af el og varme, dels giver nærmere regler, som har til formål at fremskynde omlægningen af eksisterende anlæg.

[.....]

Nyordningens hovedbestemmelse findes i lovens § 9, hvorefter eksisterende produktionsanlæg skal overgå til kraftvarmforsyning, anvendelse af naturgas eller lignende miljøvenligt brændsel. Omlægningen skal ske på de af energiministeren fastsatte tidspunkter og i øvrigt i overensstemmelse med de forudsætninger, der meddels af energiministeren efter lovens § 3.

Projekter for gennemførelse af omlægningen skal være godkendt senest 1. januar 1996. Omlægninger, der ikke er gennemført på det pågældende tidspunkt, forudsættes realiseret inden for en kortere periode herefter og senest inden udgangen af 1998.

Loven indebærer således en direkte handlepligt for forsyningselskaberne til at gennemføre omlægningen. Bestemmelsen forudsætter samtidig, at energiministeren i forudsætninger efter lovens § 3 konkretiserer lovforpligtelsen dels med hensyn til tidsfrister og dels med hensyn til de nærmere betingelser for anlæggenes indretning og drift.

Efter loven vil det endvidere påhvile kommunalbestyrelsen i forhold til det enkelte forsyningselskab at udmønte de generelle påbud i lovbestemmelsen indenfor de rammer, der er fastlagt i de udstedte forudsætninger.

Kommunerne skal derfor gennem anvendelsen af de almindelige beføjelser efter varmforsyningslovens kapitel 2 sørge for, at projekter for omlægning af eksisterende produktionsanlæg forelægges kommunalbestyrelsen, at godkende projekterne, såfremt de opfylder de gældende betingelser, og at pålæg om gennemførelse indgår i godkendelsen i overensstemmelse med de givne frister.

Lovbestemmelsen i § 9 forudsætter endvidere, at fremtidige, nye anlæg undergives tilsvarende retningslinier som eksisterende anlæg, således at nye anlæg i det mindste opfylder samme krav, som stilles til eksisterende anlæg.

Under nærværende forudsætningskrivelse fastsættes for nærmere angivne fjernvarmeverker mere konkrete tidsfrister og betingelser i specifikke forudsætningskrivelser til de pågældende kommuner.

[.....]

2. Varmeforsyningsanlæg, der omfattes af forudsætningerne.

De nedennævnte retningslinier gælder for alle produktionsanlæg, som er omfattet af § 2, stk. 1, nr. 3, i varmforsyningsloven....

Ved nye anlæg forstås anlæg, der endeligt godkendes efter den nye lovs ikrafttræden den 15. juni 1990, mens alle andre anses for eksisterende anlæg

3. Forpligtelse til konvertering af eksisterende anlæg. Etablering af nye anlæg.

3.1 Kollektiv kraftvarme- eller naturgasforsyning eller anvendelse af biobrændsler.

De under pkt. 2 nævnte anlæg er forpligtet til at følge nedenstående retningslinier ved valg af energiform, herunder brændsel eller anden energikilde, og ved valg af produktionsform enten som separat produktion af varme eller som kombineret produktion af el og varme.

Med hensyn til valg af energiform gælder følgende:

- a. Anlæg, der er beliggende i eller i nærheden af naturgasforsyningede områder skal forsynes med naturgas.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 19 af 28

[.....]

b. Anlæg, der er beliggende i eller i nærheden af eksisterende kraftvarmeforsynede områder skal forsynes med kraftvarme.

[.....]

c. Anlæg (baseret på kul, olie m.v.), der ikke efter det ovenfor anførte skal overgå til kollektiv kraftvarme- eller naturgasforsynings, skal anvende miljøvenlige biobrændsler som:

[.....]

5. Dispensation

Energistyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere for forudsætningerne.

[.....]" (visse understregninger tilføjet her).

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

I forlængelse af de to nævnte generelle forudsætningskrivelser udsendte miljø- og energiministeren den 1. juli 1997 en forudsætningskrivelse om mulighed for anvendelse af biomasse i naturgasområderne til samtlige kommunalbestyrelser.

Side 20 af 28

d) Lovtidendeloven

I lovtidendeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 842 af 16. december 1991 om udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende, sondres der mellem på den ene side "*ministerielle anordninger*" (uanset under hvilket navn de måtte udstedes, herunder anordninger, bekendtgørelser, regulativer osv.) og på den anden side (kongelige eller) "*ministerielle befalinger af almindeligere karakter, som udstedes til vedkommende øvrigheder og myndigheder*". De ministerielle anordninger (herefter bekendtgørelser) skal offentliggøres i Lovtidende, mens de ministerielle befalinger (herefter tjenestebefalinger/cirkulærer) kan, men skal ikkeoptages i Ministerialtidende, jf. herved §§ 2 og 5, som har (og også på tidspunktet for udsendelsen af de generelle forudsætningskrivelser i 1990 havde) følgende ordlyd:

"§ 2. I Lovtidende indføres såvel alle love som alle kongelige anordninger, under hvilket navn de end måtte udstedes (anordninger, åbne breve, kundgørelse osv.), og hvad enten de forskrifter, som deri indeholdes, vedkommer hele riget eller kun enkelte landsdele, byer eller egne eller dele af befolkningen.

Stk. 2. Endvidere indføres i Lovtidende alle ministerielle anordninger, under hvilket navn de end måtte udstedes (anordninger, bekendtgørelser, plakater, reglementer, regulativer, instrukser, vedtægter osv.), dog at det ved kongelig anordning kan bestemmes, at visse grupper af de heromhandlede udfærdigelser ikke indføres i Lovtidende, men at der i stedet forholdes i overensstemmelse med forskrifter, som meddeles af vedkommende minister, hvorved det eventuelt kan bestemmes, at den pågældende udfærdigelse, når den kun vedrører den enkelte kommune og således kun skal bringes til offentlig kundskab inden for dennes område, skal offentliggøres på dennes bekostning.

[.....]

§ 5. I Ministerialtidende optages i reglen de administrative, kongelige eller ministerielle befalinger af almindeligere karakter, som udstedes til vedkommende øvrigheder og myndigheder, så og de resolutioner og tilkendegivelser vedkommende enkelte tilfælde, der kunne have almindelig interesse. Herved skal det dog ikke være forment de ministerier, som dertil måtte have særegen anledning, ganske eller tildels at benytte en meddelelsesmåde, der alene er beregnet på de dem underordnede" (understreget her).

Der er ikke ved kongelig anordning sket undtagelse fra kundgørelseskravet i Lovtidende for så vidt angår forudsætningskrivelserne, og disse er derfor ikke allerede af denne grund undtaget fra kundgørelse i Lovtidende.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Det bemærkes, at der ikke til offentliggørelsen i Ministerialtidende er knyttet retsvirkninger, og Ministerialtidende er derfor alene en informationskilde. Og det antages, at tjenestebefalinger og cirkulærer bliver bindende, når de er blevet meddelt den myndighed, som de retter sig til.

Side 21 af 28

e) Sondringen mellem tjenestebefalinger, cirkulærer og bekendtgørelser

Justitsministeriets vejledning nr. 153 af 22. september 1987 om udarbejdelse af administrative forskrifter indeholder vejledning om, hvorledes sondringen mellem bekendtgørelse og cirkulære skal foretages, idet følgende er anført i vejledningen:

"Anvendelse af bekendtgørelser

4. Efter lovtidendeloven fra 1870, jf. lovbekendtgørelse nr. 617 af 15. september 1886, er kundgørelse en absolut betingelse for, at en forskrift kan træde i kraft og dermed håndhæves over for borgerne. Det er derfor af afgørende betydning, at regler, der skal håndhæves over for borgerne, udformes som bekendtgørelser (eller kgl. anordninger), der kundgøres efter lovtidendeloven.

Bekendtgørelsesformen skal således anvendes, hvis reglerne skal normere retsstillingen mellem borgere indbyrdes eller pålægge borgere pligter over for det offentlige. Endvidere bør bekendtgørelse også anvendes, hvis reglerne går ud på at tillægge borgerne rettigheder over for det offentlige.

Beslutningen om, at en kompetence generelt overlades f.eks. af en minister til en styrelse, bør endvidere af hensyn til borgernes mulighed for at kunne vide, hvem der er rette myndighed, altid angives i en bekendtgørelse.

Om valg af den rette form for forskrifterne kan der i øvrigt henvises til Folketingets ombudsmands beretning, 1980, side 677, 1983, side 265 og 1984, side 164 og side 213.

5. Bekendtgørelser bør som hovedregel alene indeholde regler, der retter sig til borgerne. Regler af tjenstlig karakter, der alene er bindende for myndigheder, og rent vejledende udtalelser bør i al-

mindelighed ikke optages i en bekendtgørelse, da en sådan placering vil kunne tilsløre stoffets særlige karakter og give bekendtgørelsen et unødigt stort omfang. Tjenstlige forskrifter bør derfor optages i et cirkulære og vejledende stof i en vejledning.

Hvis omfanget af de tjenstlige forskrifter eller det vejledende stof er så begrænset, at det forekommer urimeligt at udarbejde et selvstændigt cirkulære eller en vejledning, kan dette begrænsede stof dog optages i bekendtgørelsen.

[.....]

Anvendelse af cirkulærer m.v.

6. Cirkulæreformen anvendes for generelle tjenstbefalinger, dvs. bindende generelle forskrifter, der alene retter sig til myndigheder. Cirkulærer og cirkulæreskrivelser må ikke indeholde forskrifter, der direkte normerer borgernes retsstilling, og bør kun indeholde vejledende stof, hvis omfanget heraf er så begrænset, at det ikke med rimelighed kan udskilles til en særskilt vejledning.

[.....]

Tjensteforskrifter i bekendtgørelser

52. Som anført i pkt. 5, kan tjenstlige forskrifter og vejledende udtalelser undtagelsesvis optages i en bekendtgørelse, hvis omfanget af dette stof er så ringe, at det forekommer urimeligt at udfærdige et selvstændigt cirkulære eller vejledning.

Placeringen af dette stof i en bekendtgørelse stiller imidlertid visse krav til den sproglige formulering, idet stoffets særlige karakter på grund af dets placering i en bekendtgørelse skal fremhæves for at undgå misforståelser [.....]" (understreget her).

Sondringen mellem tjenstbefalinger, cirkulærer og bekendtgørelser har gennem tiderne være genstand for drøftelse i statsretlig og forvaltningsretlig litteratur. Den overvejende del af litteraturen synes at være i overensstemmelse med ovennævnte vejledning, idet der dog visse steder i litteraturen argumenteres for en udvidet anvendelse af bekendtgørelsesformen i forhold til det, som fremgår af den nævnte vejledning. Visse af Folketingets Ombudsmands udtalelser synes også at gå i denne retning, jf. punkt g) nedenfor.

Fra teorien kan henvises til Poul Andersen, Dansk Forvaltningsret, femte udgave, 1965, hvor han side 47 anfører følgende:

"Under Begrebet Tjenstbefalinger bør da alene henføres Retsforskrifter, der umiddelbart kun er bindende for underordnede Myndigheder, se t.Eks. Cirk. Nr. 73 af 12. April 1940, hvori Justitsministeren giver Politimestrene Paalæg om at udfærdige visse Politiforbud, og Jmin. Cirk. Nr. 195 af 25. September 1922 til Overpræsidenten og Magistraten i København og samtlige Amtmænd og Skifteretter vedr. Værgebeskikkelser m.v."

Videre anfører Poul Andersen, side 47-48 følgende:

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 22 af 28

"Middelbart bliver Tjenestebefalinger ogsaa bindende for vedkommende Borgere, naar de bringes i Anvendelse overfor disse, og tænker man sig en Tjenestebefaling, der retter sig til alle de Forvaltningsmyndigheder, som kan blive kompetente i et eller andet Anliggende, samt at Domstolenes Kompetence er udelukket, vil Tjenestebefalingen i Virkeligheden faa samme Betydning for Borgerne som en paa almindelig Maade formuleret Retsregel af tilsvarende Indhold".

Fra nyere teori kan henvises til Henrik Zahle i Dansk Forfatningsret I, Institutioner og regulering, 2001, der side 382 anfører, at cirkulærer som udgangspunkt kun er bindende for den underordnede forvaltningsmyndighed, ikke private, men at eftersom al "*offentlig virksomhed indirekte har betydning for private, får også et cirkulære en indirekte betydning for private*". Om sondringen/valget mellem bekendtgørelser og cirkulærer anfører Zahle, side 390, at man ved fastsættelsen af administrative forskrifter først og fremmest må se på, hvilken lovbemyndigelse der gives. Det anføres, at lovbemyndigelser ofte udformes, uden at der tages klart stilling til forskriftstypen. I øvrigt må bedømmelsen bero på forskriftens indhold. Går forskriften ud på at regulere privates retlige positioner, bør bekendtgørelse anvendes. Zahle henviser her til ombudsmandspraksis, hvor der ifølge Zahle lægges vægt på, om forskriften regulerer "*borgernes retsposition,*" og at det afgørende er forskriftens reelle funktion. Zahle opstiller selv følgende kriterium for sondringen:

"Ligesom f.eks. straffeloven i sin formulering kan være rettet til myndigheder (domstole), men indirekte have afgørende betydning for privates retsstilling, kan den administrative forskrift have en sådan betydning for privates retsstilling, at den bør ske i bekendtgørelsesform, selv om den udtrykkeligt adressering er en anden administrativ myndighed. [...] Det anførte kriterium medfører, at betydelige dele af de forskrifter, der nu findes i form af cirkulærer eller lignende, bør overføres til bekendtgørelser... Denne overførsel kan imidlertid volde vanskelighed. Bekendtgørelsesformen forudsætter lovhjemmel, og hvor den ikke findes, kan formskriftet først ske, når lovhjemmel er tilvejebragt" (understreget her).

f) Retspraksis

Fra planlovens område kan Højesterets dom i UfR 2004.1552 H om vindmøllecirkulærets retsvirkninger over for borgerne nævnes.

Efter planlovens § 3, stk. 1, kan miljøministeren "*til varetagelse af landsplanmæssige interesser, herunder sikring af kvalitet i planlægningen, fastsætte regler for anvendelsen af lovens beføjelser og for indholdet af planlægningen efter loven*". Med hjemmel i denne bestemmelse er vindmøllecirkulæret (cirkulære nr. 100 af 10. juni 1999) udstedt. Cirkulæret er udstedt til amtsråd og kom-

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 23 af 28

munalbestyrelser af den tidligere miljø- og energiminister. Det fremgår af cirkulærets § 5, stk. 2 og 3, 2. pkt., at lokalplanen - hvorved der gives tilladelse til opstilling af vindmøllen - skulle indeholde bestemmelser om vindmøllens mindste totalhøjde og en angivelse af, hvordan de vindenergimæssige interesser var søgt tilgodeset ved vindmøllens præcise placering.

I den konkrete sag traf Naturklagenævnet afgørelse om, at en konkret lokalplan om opstilling af vindmølle var ugyldig, da den ikke opfyldte de netop nævnte to krav i vindmøllecirkulæret. Konsekvensen heraf var, at vindmøllen ikke inden udgangen af 1999 var tilladt opstillet i henhold til en gyldig lokalplan, og vindmøllen blev derfor ikke anset som eksisterende med deraf følgende ret til særligt pristillæg ved afregning af elektricitet.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Sagsøgerne - ejeren af vindmøllen - gjorde for landsretten i første række gældende, at vindmøllecirkulæret er en intern forskrift, der alene efter sin ordlyd er adresseret til amtsråd og kommunalbestyrelser, og som følge heraf ikke kan tillægges betydning i forhold til den enkelte borger, og at Naturklagenævnets ophævelse af lokalplanen derfor ikke havde haft hjemmel. Landsretten imødekom ikke dette synspunkt og fandt ikke, at Naturklagenævnets afgørelse var ugyldig.

Side 24 af 28

Sagsøgerne frafaldt for Højesteret anbringendet om, at vindmøllecirkulæret indeholdt en direkte regulering af borgernes retsforhold, og at dette landsplandirektiv derfor burde have været udstedt i bekendtgørelsesform og kundgjort i Lovtidende. Højesteret anførte alligevel følgende:

"Det er af væsentlig betydning, at de krav til indholdet af lokalplaner, der er fastsat i medfør af planlovens § 3, stk. 1, overholdes ved planlægningen".

g) Ombudsmandens praksis

Fra Ombudsmandens praksis skal navnlig tre udtalelser fremhæves, nemlig FOB 1979.275, FOB 1980.677 og FOB 1984.213.

FOB 1979.275 vedrørte den dagældende bistandslovs § 58 om støtte til anskaffelse af et motorkøretøj og et tilhørende cirkulære udstedt af socialministeren, som fastsatte, at der normalt ikke ville kunne ydes støtte til personer, der oppebar kørselsgodtgørelse efter statens regler. Ombudsmanden udtalte i den forbindelse:

"Efter min mening taler væsentlige hensyn for, at bestemmelser af den art, som omtales i bistandslovens § 58, stk. 2 [der bemyndigede socialministeren til at fastsætte "regler" om bl.a. afgrænsning af de hjælpemidler, hvortil der kunne ydes støtte], fastsættes i en bekendtgørelse, der kundgøres i Lovtidende, og ikke blot i et cirkulære. Jeg sigter herved dels til, at det principielt må foretrækkes, at administrative bestemmelser, der regulerer borgernes

retsposition på den måde, som tilfældet er med de administrative bestemmelser i henhold til § 58, stk. 2, fremtræder som bekendtgørelser, der er kundgjort i Lovtidende, dels til at bemyndigelsesbestemmelser i lovgivningen, svarende til § 58, stk. 2, efter min mening i almindelighed må forstås således, at de administrative bestemmelser, der gives bemyndigelse til at udstede, skal udstedes i bekendtgørelsesform.

Uanset det anførte finder jeg ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at antage, at de administrative bestemmelser om hjælpemidler, der er fastsat i cirkulære nr. 216 af 24. november 1975, skulle være ugyldige som tjenesteforskrifter (til de sociale udvalg og revaliderings- og pensionsnævnene), fordi de er udstedt i cirkulæreform.

Jeg finder heller ikke at have tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik over for socialministeriet i anledning af, at ministeriet har fastsat bestemmelserne i cirkulæreform. Det kommer herved i betragtning, at det er nærliggende at antage, at det i forbindelse med gennemførelsen af bestemmelsen i bistandslovens § 58, stk. 2, har været forudsat, at der ville blive fastsat administrative bestemmelser svarende til de administrative bestemmelser, der tidligere var fastsat i henhold til revalideringslovens og omsorgslovens hjælpemiddelbestemmelser. Og disse bestemmelser var fastsat i cirkulæreform. [.....]"

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 25 af 28

I FOB 1980.677 udtalte ombudsmanden i relation til bemyndigelsesbestemmelserne i bistandsloven følgende:

"Med hensyn til de bestemmelser, som udstedes af socialministeriet i tilslutning til bistandsloven, og som har karakter af egentlige retsregler, foreligger spørgsmålet om, hvornår sådanne regler bør gives i cirkulæreform, og hvornår de bør gives i form af en bekendtgørelse. Jeg har herved navnlig de bestemmelser, der udstedes i henhold til specielle bemyndigelser i bistandsloven for øje. Når disse bestemmelser i realiteten betyder en normering af borgernes retsposition i forhold til det offentlige, bør de efter min mening udfærdiges som bekendtgørelser, der kundgøres i Lovtidende. [.....] Jeg er opmærksom på, at mine synspunkter ovenfor kan anses for forholdsvis vidtrækkende. Det er imidlertid min opfattelse, at der knytter sig en ikke uvæsentlig principiel værdi til, at der på socialrettens område tilvejebringes en større retskildemæssig klarhed. [.....]". (understreget her)

Og i FOB 1984.213 udtalte ombudsmanden følgende:

"Det anførte er endvidere i god overensstemmelse med den almindelige antagelse, at administrative bestemmelser, som udstedes i henhold til en bemyndigelsesbestemmelse i en lov, og som indebærer en normering af borgernes retsposition i forhold til det offentlige, bør udfærdiges som bekendtgørelser, der kundgøres i Lovtidende. Jeg henviser herved til to sager, der er omtalt i ombudsmandens beretning for året 1979, s. 275, og 1980, s. 677.

Anvendelse af bekendtgørelsesformen må efter min opfattelse i særlig grad være påkrævet med hensyn til fastsættelse af ansøgnings- eller klagefrister, hvis overholdelse er en nødvendig betingelse for at ansøgeren eller klageren har et retskrav på at få sin sag undergivet realitetsbehandling".

Energiklagenævnets bemærkninger

1. Forudsætningsskrivelserne

Nævnet har i to tidligere afgørelse (21-337 og 21-338) genovervejet betydningen af, at forudsætningsskrivelserne ikke er kundgjort efter reglerne, der er bindende for borgeren. Nævnet lagde vægt på, at forudsætningsskrivelserne som udgangspunkt kun er rettet til kommunalbestyrelserne, og at forudsætningsskrivelsens indhold i øvrigt retter sig til kommunalbestyrelserne. Nævnet fandt, at forudsætningsskrivelserne var retlige bindende, idet de ikke overskred grænsen for, hvad en minister gyldigt kan meddele i cirkulæreform.

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 26 af 28

Give Kommune var således forpligtet til at anvende forudsætningsskrivelserne ved planlægning af varmforsyningen for Give.

Nævnet har i sin afgørelse af 15. februar 2005 anset forudsætningsskrivelserne for ophævet pr. 1. april 2004, hvor lovændringen af varmforsyningslovens § 3, stk. 2 trådte i kraft. Ved lovændringen blev ministeren bemyndiget til at fastlægge forudsætninger for den kommunale varmforsyningsplanlægning i bekendtgørelsesform. Nævnet henviste i afgørelsen til, at retningslinier udstedt i henhold til en hjemmel, i mangel af overgangsbestemmelser, bortfalder, hvis hjemlen ophæves.

Lovforarbejderne til ændringsloven understreger, at ændringen vedrører den fremtidige regulering. Med henvisning til ordlyd og forarbejder finder nævnet således efter fornyet overvejelse ikke, at ændringen af varmforsyningsloven medførte forudsætningsskrivelsernes bortfald, men blot at nye forudsætninger skulle udstedes i bekendtgørelsesform. Det bemærkes i øvrigt til støtte herfor, at det i § 32, stk. 2 i projektbekendtgørelse nr. 1295 af 13. december 2005 er bestemt, at de generelle forudsætningsskrivelser ophæves pr. 1. januar 2006.

Energiklagenævnet finder derfor, at forudsætningsskrivelserne var gældende, da Energistyrelsen traf afgørelse om afslag på dispensation fra den generelle forudsætningsskrivelse.

2. Vurderingen af om der bør gives dispensation til projektet

Nærværende sag for Energiklagenævnet omhandler Give Kommunes klage over Energistyrelsen afslag på kommunens ansøgning om dispensation fra den generelle forudsætningsskrivelse af 13. september 1990 til etablering af

en varmeproducerende biomassefyret kedelcentral. Give Kommune har truffet beslutning om ændring af sit varmesystem, da det eksisterende turbinanlæg skal skrottes senest i løbet af 2006 på grund af ændrede miljøkrav.

Nævnet bemærker, at det påhviler kommunalbestyrelsen i Give i samarbejde med forsyningsselskaber og andre berørte parter at udføre en planlægning for varmeforsyningen i kommunen, jf. § 3 i varmeforsyningsloven.

Videre bemærker nævnet, at projektbekendtgørelsens bestemmelser om indholdet af en projektansøgning og om, at kommunen foretager en energimæssig, bruger- og samfundsøkonomisk og miljømæssig vurdering af projektet, tager sigte på at tilvejebringe et forsvarligt oplysningsgrundlag for kommunens godkendelse. Herefter tilkommer der kommunalbestyrelsen en skønsfrihed inden for ordlydens vide rammer, f.eks. med henblik på at etablere en biomassefyret varmecentral, der vil nedbringe CO₂-belastningen og dermed er i overensstemmelse med varmeforsyningslovens formål om miljøvenlig energianvendelse, jf. § 1 stk. 1, og § 9, stk. 1. Sidstnævnte bestemmelse giver ikke naturgas nogen fortrinsret frem for anvendelse af "miljøvenlig brændsel".

Den påklagede afgørelse vedrører således alene, om der forud for kommunens projektgodkendelse vil kunne dispenseres fra de generelle forudsætninger, meddelt til kommunalbestyrelsen i Give.

Energistyrelsen har i forbindelse med en tidligere sag for nævnet vedrørende dispensation fra forudsætningskrivelserne (j.nr. 21-338) anført, at der ved styrelsens behandling af dispensationsansøgninger bl.a. indgår overvejelser om forholdet til varmeforsyningslovens formålsbestemmelse, herunder samfundsøkonomien, om der er tale om miljøvenlig energi, og om der er tale om samproduktion af el og varme. Energiklagenævnet kan tilslutte sig disse overordnede retningslinier for vurderingen af dispensationssager.

Energistyrelsens afgørelse af 2. april 2004 begrundes i en generel fastholdelse af forudsætningskrivelsens punkt 3.1. om, at anlæg i naturgasfyrede områder skal forsynes med naturgas, samt punkt 3.3.2 om, at de decentrale kraftvarmeværker normalt dimensioneres til en dækningsgrad på 90 % af den samlede årlige varmeproduktion. Nævnet finder ikke, at vurderingen af om der bør gives dispensation efter forudsætningskrivelsens punkt 5 kan indskrænke sig til en sådan generel fastholdelse.

Eftersom Energistyrelsens afgørelse ikke tager stilling til, at biomasse er et miljøvenligt brændsel, der nedsætter CO₂ udledningen, eller at dette synes at give anledning til betydelige besparelser for varmeforbrugeren, og ej heller til, at installeringen af en gasmotor må anses som økonomisk uoverkommelig,

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 27 af 28

finder nævnet, at afgørelsen mangler en helt afgørende forudsætning. Den bør derfor ophæves og hjemvises til fornyet behandling.

Afslutningsvist bemærker nævnet, at dispensationsadgangen i den generelle forudsætningskrivelse bør administreres på en sådan måde, at muligheden for dispensation reelt ikke afskæres.

Energiklagenævnets afgørelse

Energistyrelsen afgørelse af 2. april 2004 ophæves og hjemvises til fornyet behandling.

Denne afgørelse er truffet i henhold til § 26 i lov om varmforsyning, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 347 af 17. maj 2005.

Afgørelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Afgørelsen er sendt til Give Kommune, Energistyrelsen, og Give Energianlæg
ApS.

Afgørelsen lægges ud på Energiklagenævnets hjemmeside.

P. N. V.

Chr. Hjorth-Andersen
Fungerende nævnsformand

/ Birgitta Sander Olsen
Fuldmægtig

27. april 2006

J.nr.: 21-471

Eksp.nr.: 25493

BSO-EKN

Side 28 af 28